

HET CIT EN HET HUISVERBOD

Kinderen in goede handen na huiselijk geweld

Beste lezer,

Met trots presenteer ik deze uitgave over inzet van het Crisis Interventie Team (CIT) van Bureau Jeugdzorg Haaglanden bij het huisverbod voor plegers van huiselijk geweld. Het CIT is 7 x 24 uur bereikbaar en gaat direct na de melding naar het gezin. Naast de resultaten en bevindingen van de afgelopen vier jaar, willen wij vooral laten zien dat de aanpak in Haaglanden effectief is en voor kinderen goed werkt. De CIT medewerkers en de collega ketenpartners werken heel goed samen. Door hun expertise te bundelen, versterken zij elkaar. Het zijn de professionals die de aanpak tot een succes maken, daarom laten wij hen uitgebreid aan het woord.

Huiselijk geweld is een hardnekkig probleem. De spiraal van geweld duurt vaak jaren voort en we zien dat het voor mensen heel moeilijk is om dit destructieve patroon te doorbreken. Het welzijn van hun kinderen kan een uiterst sterke motivatie zijn voor mensen om de kracht te vinden hun gedrag te veranderen. Daarom is de inzet van het CIT van Bureau Jeugdzorg bij het huisverbod zo belangrijk: wij laten ouders zien welke schade hun kind ondervindt van het geweld en kunnen (als het niet anders kan) drang en dwang toepassen door een jeugdbeschermingsmaatregel aan te vragen, wanneer zij niet in staat blijken om het geweld te stoppen.

In sommige gezinnen blijft het risico op herhaling van geweldsincidenten groot, ondanks alle goede intenties van de betrokkenen. Daarom pleit het CIT voor structurele en niet vrijblijvende nazorg in de gezinnen na het huisverbod.

Daarnaast kan nog veel bereikt worden in de samenwerking op het gebied van signalering en preventie. In de gezinnen waar sprake is van huiselijk geweld, komen al veel lokale professionals over de vloer zoals de kraamzorg, het consultatiebureau en de GGD. Daarom zoekt het CIT steeds meer de verbinding met de Centra voor Jeugd en Gezin.

Sinds de start van het huisverbod in Haaglanden in 2009 heeft het CIT al 1500 kinderen begeleid. Dat staat gelijk aan 50 schoolklassen. Het betreft vaak heel jonge kinderen die getuige zijn van ernstige geweldssituaties tussen hun ouders. Door de begeleiding van het CIT hebben deze kinderen een gezicht én een stem gekregen.

*Judith van Kranendonk,
Bestuurder a.i.*

INHOUD

Voorwoord	3
De wet tijdelijk huisverbod	6
Het geweld stopt vrijwel altijd	7
Hoe werkt het in Haaglanden?	8
Rol van het Crisis Interventie Team	8
Samenwerking loopt heel goed	9
Signs of Safety	9
Huiselijk geweld is schadelijk voor kinderen	11
Cijfers van 2009 tot nu	13
Aantal huisverbod zaken	13
Kenmerken van kinderen, daders en slachtoffers	13
Culturele achtergrond	13
'Wij geven kinderen een stem bij huiselijk geweld'	14
Interview Henry Blanck, CIT Haaglanden	
'Met het huisverbod haal je de angel uit het gezin!'	18
Interview René van Leeuwen, Hulpofficier van Justitie	
'Zo snel mogelijk aan de slag gaan, dat helpt!'	22
Interview Sjoerd van der Luijt, Steunpunt Huiselijk Geweld	
'Het geweld moet stoppen en daar maken we een plan voor'	26
Interview Charlotte Beckers, Algemeen Maatschappelijkwerk	
'Kinderen krijgen er altijd een tik van!'	30
Interview Ron Elderenbosch, Reclassering Nederland	

De wet tijdelijk huisverbod

Sinds 2009 is de wet tijdelijk huisverbod van kracht. Met deze wet kan de burgemeester, op voorpraak van de officier van justitie, een tijdelijk huisverbod opleggen aan een pleger van huiselijk geweld.

Als de pleger van het huiselijk geweld een tijdelijk huisverbod heeft gekregen, dan mag hij of zij een periode van 10 dagen tot maximaal 28 dagen de eigen woning niet meer in. De pleger mag in die periode ook geen contact opnemen met het gezin. Op deze manier wordt een afkoelingsperiode gecreëerd in noodsituaties waar sprake is van huiselijk geweld.

Het huisverbod kan ook worden opgelegd bij kindermishandeling of een ernstig vermoeden daarvan. In deze periode moet hulpverlening voor beide partners en voor minderjarige kinderen op gang worden gebracht.

Het geweld stopt vrijwel altijd

Een huisverbod zorgt er in vrijwel alle gevallen voor dat het geweld stopt, in ieder geval tijdelijk. De ervaring leert dat er bijna altijd sprake is van fors geweld in het gezin en dat het geweld al langer plaatsvindt. Na het huisverbod komt direct hulp op gang en doordat de pleger het huis verlaat ontstaat een tijdelijk gevoel van veiligheid bij de achterblijvende ouder en de kinderen.

Zonder de huisverbodprocedure had het nog jaren kunnen duren voor er hulp in het gezin komt.

Voor het huisverbod van kracht werd, konden politie en hulpverleners niets doen als het slachtoffer geen aangifte wilde doen.

Het huisverbod valt niet onder het strafrecht, maar onder het bestuursrecht. Dit betekent dat aannemelijk gemaakt moet worden dat de pleger zich schuldig maakt aan huiselijk geweld. Het huisverbod kan dus opgelegd worden zonder aangifte van het slachtoffer.

Hoe werkt het in Haaglanden?

Als in de regio Haaglanden het tijdelijk huisverbod wordt opgelegd en er zijn minderjarige kinderen in het gezin, wordt Bureau Jeugdzorg ingeschakeld.

De Hulpofficier van Justitie kijkt of een zaak waarbij sprake is van huiselijk geweld in aanmerking komt voor een huisverbod. Als dat zo is, gaan AMW (Algemeen Maatschappelijk Werk) namens de achterblijver en Bureau Jeugdzorg namens de kinderen, met de betrokkenen om tafel. De volgende werkdag sluit de volwassenreclassering aan en start de hulpverlening voor de pleger. De regie van de hulpverlening is in handen van het Steunpunt Huiselijk geweld (SHG).

Rol van het Crisis Interventie Team

Verreweg de meeste huisverboden worden afgegeven buiten kantooruren en in het weekend. Ervaring heeft geleerd dat de bereidheid van mensen om hulp te accepteren direct na een crisissituatie het grootst is. Mensen zijn zich op dat moment optimaal bewust van de ernst van de situatie.

Daarom heeft Bzj ervoor gekozen de hulp voor de kinderen rondom het huisverbod door de medewerkers van het CIT uit te laten voeren. Het CIT is zo georganiseerd, dat zij 24 uur per dag en 7 dagen per week bereikbaar zijn.

Na een melding gaat een medewerker direct naar het politiebureau voor een gesprek met het kind of de kinderen. Gedurende de hele periode van het huisverbod blijft het CIT nauw betrokken bij de kinderen. Het CIT maakt een inschatting van de veiligheid en ontwikkeling van de kinderen, het opvoedklimaat in het gezin, de opvoedvaardigheden en hulpvragen van ouders.

Hulp bij het huisverbod is heel specifiek en vraagt om bepaalde competenties en juridische kennis. Het praten met kinderen die opgroeien in een situatie van huiselijk geweld is een delicate zaak. Daarom zijn CIT medewerkers extra getraind in het praten met kinderen over het geweld. Dit doen zij bijvoorbeeld ook door met de kleine kinderen te tekenen wat er is gebeurd en hoe zij de situatie beleven.

Het huisverbod is een ingrijpende maatregel en er is altijd sprake van een spanningsveld tussen de pleger, het achterblijvende slachtoffer en het kind.

De professionals van het CIT hebben veel ervaring met het werken in gezinnen waar sprake is van een crisissituatie. Zij confronteren ouders met de ernstige en soms blijvende effecten die het huiselijk geweld heeft op hun kind of kinderen.

Samenwerking loopt heel goed

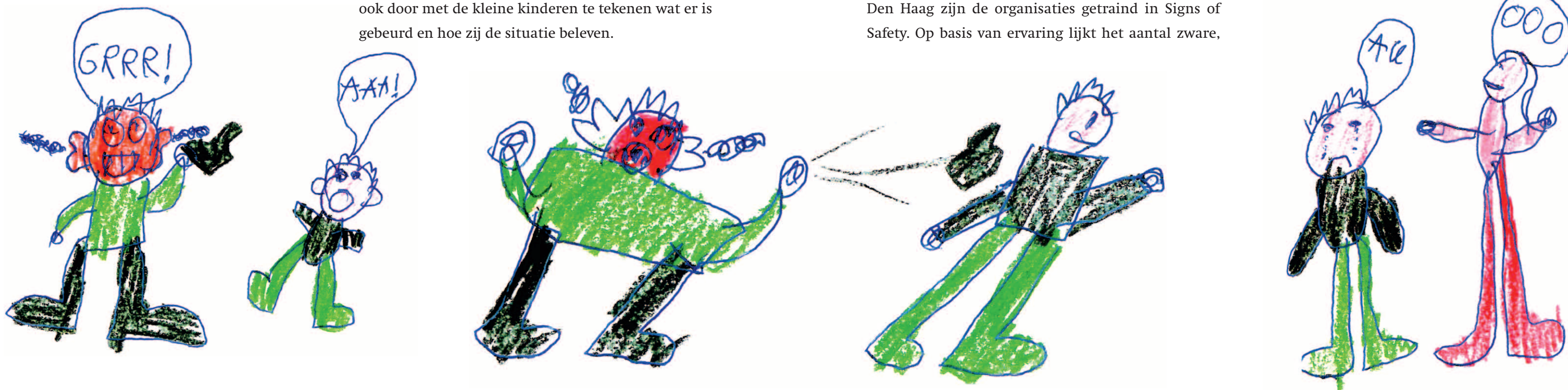
In Haaglanden loopt de samenwerking heel goed en de ketenpartners zijn erg tevreden. Om te zorgen voor blijvende veiligheid in gezinnen, is goede samenwerking tussen alle betrokkenen hulpverleners essentieel. De medewerkers kennen elkaar inmiddels. Ieder is deskundig op zijn of haar gebied en de hulpverleners vertrouwen op elkaars expertise.

De hulpverlening heeft aan effectiviteit gewonnen doordat de betrokken organisaties vanuit één methodisch kader werken. In opdracht van de gemeente Den Haag zijn de organisaties getraind in Signs of Safety. Op basis van ervaring lijkt het aantal zware,

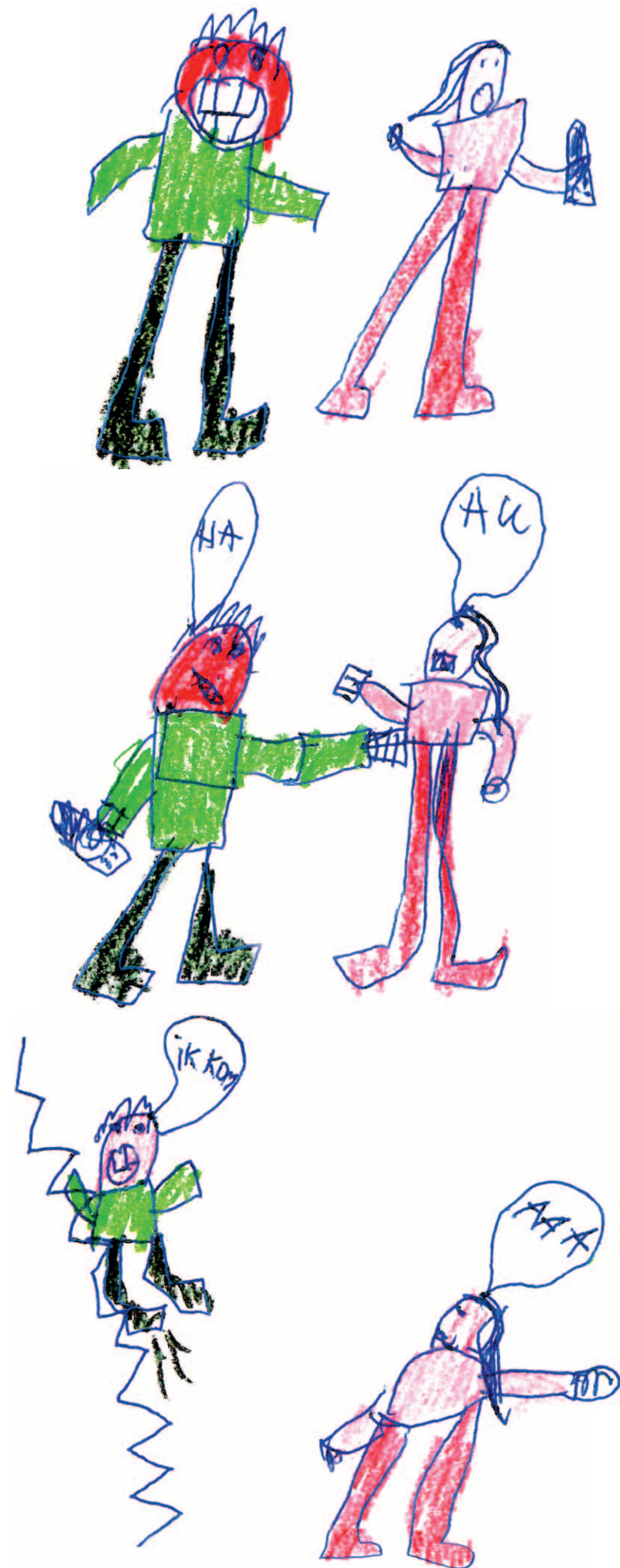
intensieve vormen van hulp verminderd en het aantal meldingen bij de Raad voor de Kinderbescherming afgenomen. Voor het huisverbod in 2008 leidde 29% van alle zaken bij het CIT tot een raadmelding. In 2010 was dit 15% en in 2011 en 2012 is dit teruggelopen tot 7%.

Signs of Safety

Signs of Safety is een oplossingsgerichte manier van werken waarin hulpverleners intensief samenwerken met het gezin, het netwerk om het gezin en alle betrokken hulpverleners. De hulpverleners staat niet boven het gezin, maar ernaast als samenwerkingspartner. Door het werken vanuit de eigen kracht van families wordt de betrokkenheid van iedereen uit de omgeving bij het oplossen van de problemen, vele malen groter. Door de aanpak zijn mensen meer gemotiveerd om zelf met hun problemen aan de slag te gaan en het vermindert hun afhankelijkheid van professionele hulp.

De definitie van kindermishandeling die is opgenomen in de wet op de Jeugdzorg stelt dat zowel het slachtoffer zijn van mishandeling, als het getuige zijn van huiselijk geweld, kindermishandeling is. (www.rijksoverheid.nl)

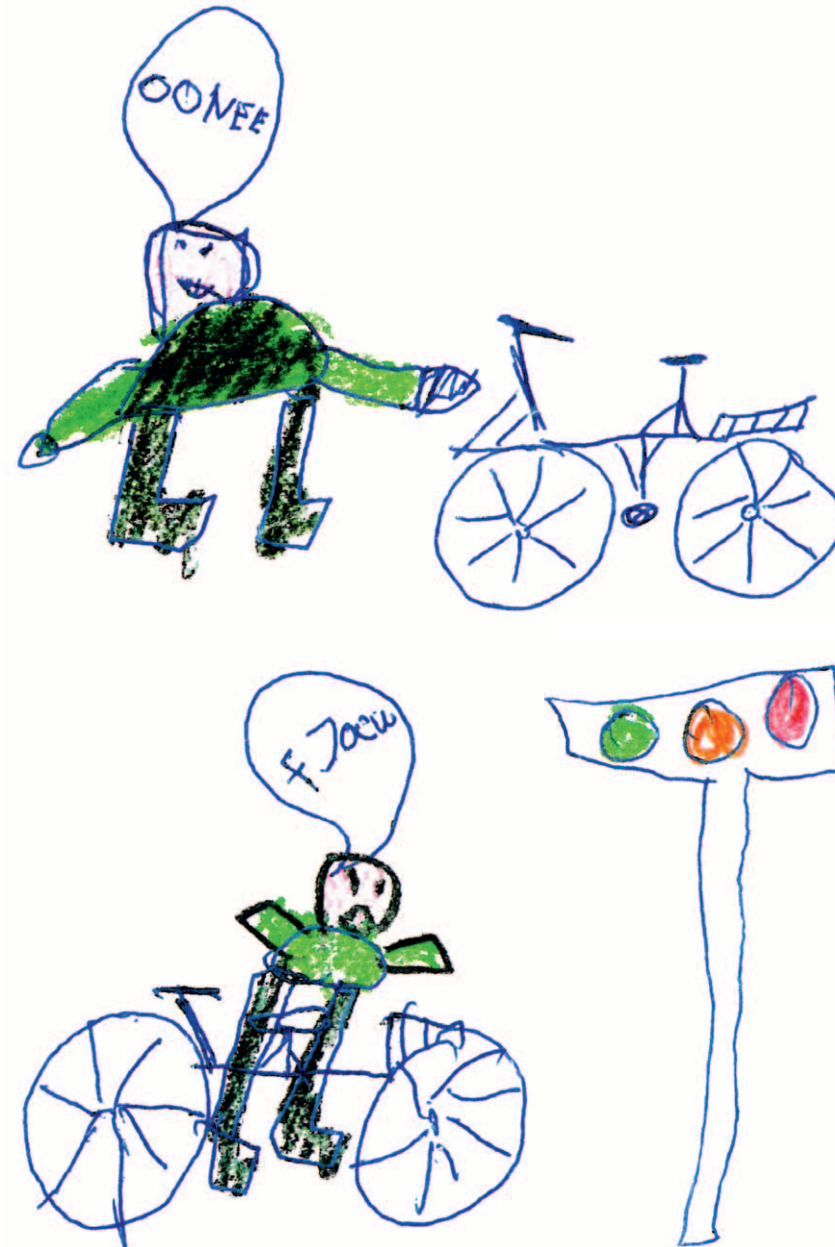

DE WET TIJDELIJK HUISVERBOD

Huiselijk geweld is schadelijk voor kinderen

Kinderen verdienen speciale aandacht in situaties van huiselijk geweld. Getuige zijn van geweld kan even traumatiserend zijn als het ondergaan van geweld. Het getuige zijn van huiselijk geweld is een vorm van kindermishandeling.

Onderzoek heeft aangetoond dat 40% van de kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld, daarvan ernstige schade ondervindt in hun lichamelijke, cognitieve, emotionele en sociale ontwikkeling.

- Kinderen die vaak getuige zijn van geweld binnen het gezin ontwikkelen vaak agressiviteit richting broers en zusjes, leeftijdgenoten en leerkrachten. Zij lopen een verhoogd risico om in de tienerjaren te vervallen in jeugdcriminaliteit.
- Kinderen die getuige zijn geweest van huiselijk geweld ontwikkelen zelf emotionele problemen als bezorgdheid, depressie, laag gevoel van eigenwaarde, zich terugtrekken en lusteloosheid. Andere kinderen ervaren somatische klachten, mogelijk vanwege de grote innerlijke spanning zonder een effectieve manier te hebben om zelf iets aan het probleem te doen.
- Kinderen worden gehinderd in hun sociale en cognitieve ontwikkeling.
- Veel kinderen die getuige zijn geweest van mishandeling van vrouwen lijden aan een Post Traumatische Stress Stoornis (PTSS).

Bron: *Kinderen als getuige van huiselijk geweld*, Ria Andrews

Het is voor kinderen heel onveilig als hun ouders niet in staat blijken hen te beschermen. Daarnaast heeft huiselijk geweld een negatieve invloed op de opvoedvaardigheden van ouders. Er gaat vaak veel aandacht naar de partner in een poging het geweld te beheersen of te controleren. Of ouders zijn juist extra streng uit angst dat de woede van de partner zich richt op de kinderen. Gevoelens van afschuw, schaamte en machteloosheid zijn bij kinderen vaak nog sterker aanwezig dan bij de plegers en de slachtoffers.

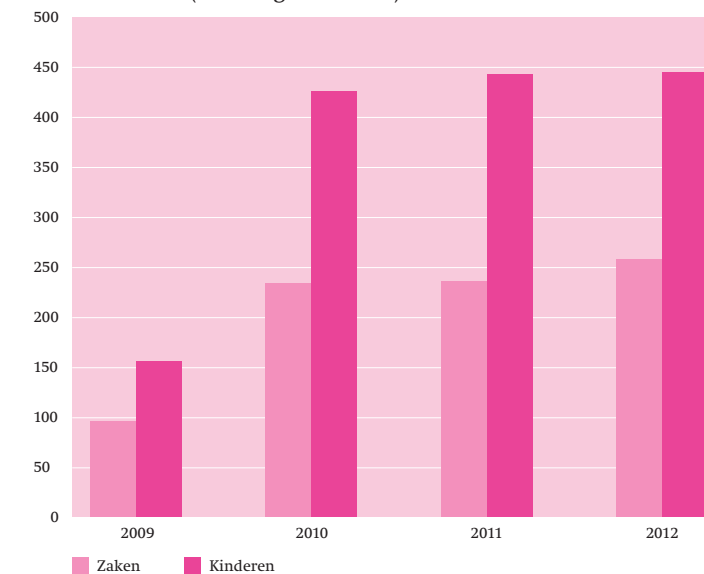
Bron: *In de schaduw van geweld*, P. Baeten, E. Geurts

Cijfers van 2009 tot nu

Aantal huisverbodzaken

In de periode van 1 maart 2009 tot oktober 2012 zijn er ongeveer 1.500 kinderen via het huisverbod door het CIT begeleid. Na de opstartfase in 2009 is het aantal huisverbodzaken sinds 2010 vrijwel constant. Van 104 zaken in 2009 tot gemiddeld 250 zaken in de jaren erna. Hierbij zijn gemiddeld 450 kinderen per jaar betrokken. In figuur 1 is te zien hoe het aantal kinderen zich verhoudt tot het aantal zaken.

Figuur 1. Aantal huisverbodzaken en aantal betrokken kinderen van 2009 - 2012 (Bron: registratie CIT)

Van het aantal kinderen dat via het huisverbod in 2012 is begeleidt door het CIT, was slechts 15% op dat moment al cliënt bij Bureau Jeugdzorg.

In de regio Haaglanden worden verhoudingsgewijs veel huisverboden opgelegd. Na Rotterdam-Rijnmond komt Haaglanden landelijk gezien op de tweede plaats. (Bron: landelijke politie)

Kenmerken van kinderen, ouders en slachtoffers

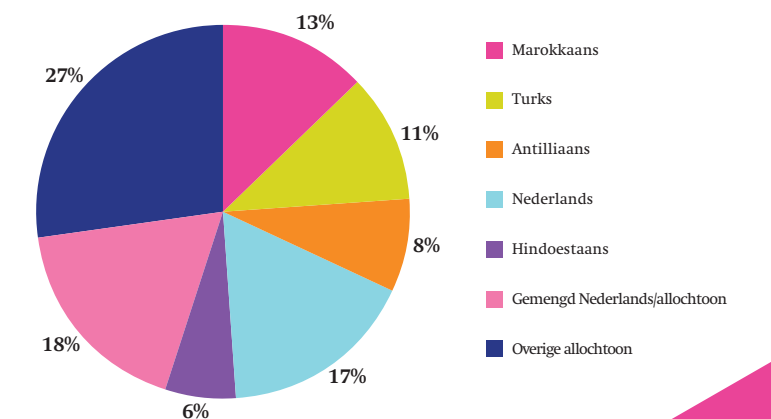
In de vier jaar ervaring met gezinnen waarin het huisverbod is afgegeven, valt een aantal zaken op:

- Het betreft vaak gezinnen met jonge kinderen. Driekwart van de kinderen is jonger dan 12 jaar. Eenderde is zelfs jonger dan vier.
- In vrijwel alle gevallen is de plegger een man en meestal is hij ook de vader van de kinderen.
- Meer dan 50% van alle pleggers is onder invloed van alcohol als zij geweld plegen.

Culturele achtergrond

In bijna 80% van de gevallen waar een huisverbod is afgegeven, is het gezin van niet-westers allochtone afkomst.

Figuur 2: Culturele achtergrond van de gezinnen (Bron: registratie CIT)

INTERVIEW HENRY BLANCK

‘Wij geven kinderen een stem bij huiselijk geweld’

MEDEWERKER CRISIS INTERVENTIE TEAM
VAN BUREAU JEUGDZORG HAAGLANDEN

‘Wij komen in actie zodra er een melding van huiselijk geweld binnenkomt bij de politie en er kinderen in het gezin zijn’, vertelt Henry. Hij is medewerker van het CIT en begeleidt kinderen en hun ouders als er een huisverbod verbod wordt afgegeven. ‘We checken eerst of het gezin al bekend is bij Bureau Jeugdzorg of het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling. Als dat zo is, kijken we welke informatie bekend is en nemen we contact op met de hulpverlener die het gezin al kent voor we ernaartoe gaan.’

‘Ik of een collega en iemand van de crisisdienst van het Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW) komen binnen twee uur bij elkaar om met de hulpofficier van justitie te bespreken hoe we het gaan aanpakken. Daarna gaan we zo snel mogelijk naar het gezin. Bij voorkeur bij hen thuis omdat het voor kinderen prettiger is om in hun eigen omgeving te zijn dan op een politiebureau. Daarnaast krijgen we op die manier een indruk van de thuissituatie.’

Wij horen het echte verhaal

‘Als de moeder toestemming geeft en de kinderen zijn ouder dan vier, gaan wij met de kinderen in gesprek. We vertellen altijd dat hun ouders het goed vinden dat wij met hen praten. Dat haalt veel druk weg, we merken dat kinderen erg loyaal zijn naar hun ouders. Het is belangrijk dat we direct na het crisismoment ter plaatse komen. We merken vaak dat al de dag erna de gebeurtenissen worden afgezwakt en

de ernst gebagatelliseerd. Direct na het geweld zijn kinderen vaak heel open. Met jonge kinderen praten we door het maken van een stripverhaal. We vragen ze te tekenen wat er is gebeurd vanaf het moment dat ze iets hoorden, tot het moment van het geweld. Dit helpt kinderen de gebeurtenissen te verwerken. De tekeningen gebruiken we later ook om met ouders te praten over hoe het voor hun kinderen is. Wij geven kinderen een stem.’

Ouders niet bewust van schade voor kinderen

Henry vertelt dat hij de tekeningen het liefst samen met de kinderen met ouders bespreekt. ‘Het zien van de tekeningen maakt veel bij ouders los. Ouders schrikken vaak als ze horen hoe hun kinderen de ruzies ervaren. Ze merken dat hun kinderen veel meer hebben meegekregen dan ze dachten. Ze denken bijvoorbeeld dat een kind ligt te slapen, terwijl dat niet zo is. Ook denken ouders vaak dat de kinderen

er geen schade van ondervinden, doordat ze zelf niet worden geslagen. Zodra we die tekeningen met ouders bespreken, zie ik dat het echt tot hen doordringt en dat ze geëmotioneerd raken.'

Eindelijk wordt er naar mij geluisterd!

'Het tekenen is een vrije en creatieve vorm, dat maakt het minder direct. Zo breng je kinderen niet in een moeilijke positie. Er was bijvoorbeeld een jongetje dat geen mensen maar dieren ging tekenen. Daarna vertelde hij bij de dieren: "Deze lijkt eigenlijk wel op mijn vader en dit bange poesje lijkt op mijn zusje." Ik vertel de kinderen altijd dat we de tekeningen maken om aan papa en mama te laten zien hoe het voor hen is. Dat werkt. Een jongetje zei letterlijk: "Ik ben blij dat er nu eens naar mij wordt geluisterd!"'

Netwerkberaad om een veiligheidsplan te maken

'Binnen de tien dagen van het huisverbod, organiseren we een netwerkberaad hier op kantoor. Daarbij zitten alle gezinsleden, de hulpverleners en zo mogelijk de belangrijke personen uit de omgeving van het gezin. In dit overleg maken we een veiligheidsplan met afspraken om te voorkomen dat er weer huiselijk geweld plaatsvindt. Soms schuiven de kinderen een gedeelte aan om de tekeningen te bespreken met ouders. Jonge kinderen willen dit soms niet omdat het te spannend voor ze is of te confronterend. Zij vinden het dan wel fijn als wij namens hen vertellen hoe zij het huiselijk geweld beleven en wat ze willen voor de toekomst'.

Positieve factoren

'In een netwerkberaad bespreken we met ouders niet alleen wat het doet met hun kinderen, maar we spreken hen ook aan op hun verantwoordelijkheid.

Wat gaan jullie vanaf nu doen om ervoor te zorgen dat het niet meer gebeurt? En hoe zorgen jullie ervoor dat de kinderen weer vertrouwen kunnen hebben in de situatie en in jullie als ouders?'

Benut de positieve factoren

'In de Signs of Safety aanpak staat het benutten van de positieve factoren in het gezin voorop. In geen enkel gezin wordt 24 uur per dag geweld gebruikt. De uitdaging is om de momenten dat het wel goed gaat te benadrukken, uit te vergroten en aspecten hieruit mee te nemen naar de momenten dat het moeilijk is. Hierbij is hulp van mensen rondom het gezin van groot belang, denk aan burens of opa's en oma's.'

Zo concreet mogelijk veiligheidsplan

'In het veiligheidsplan staat beschreven vanuit alle partijen: wat zijn de zorgen? Wat gaat er goed? Wat moet er veranderen? En wie kan er wat doen om de situatie te verbeteren? Dit moet zo concreet mogelijk. Bijvoorbeeld: een moeder weet dat als vader gaat ijsberen het een teken is dat hij kan ontploffen.

Wie kan zij dan bellen om vader te komen kalmeren? Of er wordt afgesproken dat wanneer vader na zijn werk toch alcohol wil drinken, hij dan niet thuis slaapt, maar bij iemand anders. Aan het eind geven we met elkaar een cijfer aan het veiligheidsplan. Als het onvoldoende is, adviseren wij het huisverbod te verlengen.'

Veiligheid altijd voorop

'Ook al zijn de afspraken in principe niet bindend, iedereen weet dat Bureau Jeugdzorg de mogelijkheid heeft in te grijpen of gedwongen hulp in te zetten ten behoeve van de veiligheid van de kinderen. In het afsluitende gesprek leggen wij ouders altijd uit dat het heel belangrijk is zich aan het plan te houden en hun verantwoordelijkheid te nemen want de veiligheid van de kinderen staat altijd voorop. Als er een nieuwe melding komt, kan het zijn dat we moeten concluderen dat het niet lukt de kinderen in het vrijwillig kader veiligheid te bieden en dat we vervolgstappen moeten nemen. Dit is voor ouders wel een goede stok achter de deur om zich aan het plan te houden!'

'We vragen de kinderen fantasiehuizen te tekenen: het huis van de goede dingen, van de slechte dingen en van de toekomst. Dit is onderdeel van de methodiek van Signs of Safety. Bij het huis van de slechte dingen zeggen kinderen dingen als: papa en mama hebben ruzie of schreeuwen tegen elkaar. Met het tekenen vragen we daarop door: hoe is dat voor jou? En bij het huis van de toekomst: hoe wil jij dat het gaat thuis? Wat wil jij nou heel graag? Veel kinderen willen dat het geweld stopt en ouders bij elkaar blijven. Maar we horen ook veel kinderen zeggen dat ze liever hebben dat ouders uit elkaar gaan.'

‘Met het huisverbod haal je de angel uit het gezin!’

HULPOFFICIER VAN JUSTITIE

‘Eigenlijk is ieder huisverbod een succesverhaal.’ Aan het woord is René van Leeuwen, hij is als hulpofficier van justitie betrokken bij het huisverbod. ‘Politieagenten zien vaak heel schrijnende gevallen. Voorheen was het een gebed zonder eind. Dan kwamen we in een gezin waar al jaren huiselijk geweld is, maar zolang de vrouw geen aangifte wilde doen, konden we er niets mee. Met het huisverbod hebben we eindelijk een middel om het geweld te stoppen.’

‘Als hulpofficier ben ik bij het begin van het proces betrokken, de eerste 24 uur. Als de collega’s worden geconfronteerd met geweld in de huiselijke sfeer, dan word ik als hulpofficier hiervan in kennis gesteld. Aan de hand van alle beschikbare informatie bekijk ik of de zaak aan de randvoorwaarden voldoet voor het opleggen van een huisverbod.

Het huisverbod is een bestuurlijke maatregel die het mogelijk maakt om de pleger van huiselijk geweld tijdelijk uit huis te plaatsen. Dit geldt in situaties waarin er onvoldoende gronden zijn voor strafrechtelijk optreden maar er wel diverse aanwijzingen zijn dat de huiselijke situatie explosief is en deze binnen afzienbare tijd kan escaleren.’

Goed beeld van het gezin en de situatie

‘Na de melding lees ik me in om een compleet beeld te krijgen van de situatie: wat is er bekend over dit gezin? Wie is de pleger? Wie het slachtoffer? En zijn er kinderen bij betrokken? Is de zaak al eerder bij ons in beeld geweest?’

Vervolgens heb ik telefonisch contact met het AMW en indien er minderjarige kinderen in het spel zijn, ook met Bzj. Met hen spreek ik dan af op het politiebureau. Zij hebben vaak ook informatie over het gezin. Op het politiebureau voeren we vervolgens gesprekken met de pleger, het slachtoffer en eventueel de kinderen. Hierdoor krijgen wij een goed beeld van het gezin en de crisissituatie waarin zij verkeren.

Aan de hand van de ons beschikbare informatie, vindt er een screening plaats in het R.I.H.G. (Risicotaxatie-instrument Huiselijk Geweld). Aan de hand hiervan bepalen we of we aan de burgemeester van de gemeente waar het feit heeft plaatsgevonden, adviseren of er al dan niet een huisverbod dient te worden opgelegd.'

Kinderen vertellen de waarheid

'Iedereen kent de uitdrukking 'Kinderen vertellen de waarheid'. Dat is hier ook van toepassing. Het verhaal van de kinderen is eigenlijk nog belangrijker dan dat van ouders. Partners vertellen vaak hun eigen versie van het verhaal.

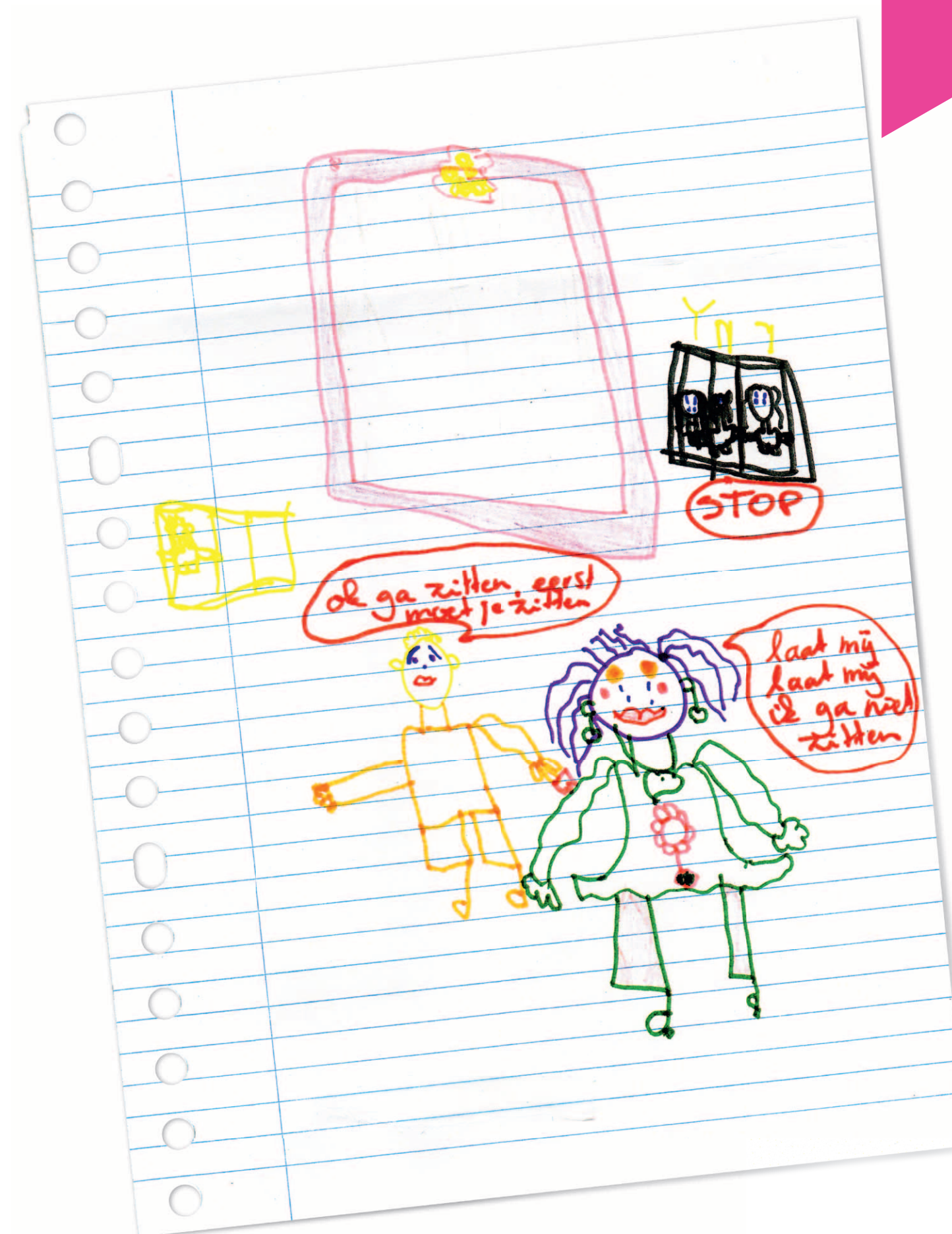
Moeder zegt: 'Ik ben geslagen door mijn man.' Vader zegt: 'Als zij me niet het bloed onder de nagels vandaan zou halen, was het niet gebeurd.' Door het verhaal van de kinderen krijgen we beter zicht op wat er echt is gebeurd. Mensen hebben de neiging om het geweld na de situatie te bagatelliseren. Door de gesprekken die het CIT heeft met de kinderen, hebben we een beter beeld van hoe vaak het geweld plaatsvindt.'

Meteen hulp op maat

'Het belangrijkste is dat het gezin hulp op maat krijgt. Vanaf het moment van de melding staan de professionals klaar en krijgen alle gezinsleden meteen hulp. Doordat alle betrokken hulpverleners nauw contact met elkaar hebben, sluit de zorg goed aan en dat werkt! De samenwerking met het AMW en Bzj loopt heel goed. Ik ben bijzonder onder de indruk van de professionaliteit en betrokkenheid van de hulpverleners. Het was best even wennen in het begin, zeker voor de politie was de aanpak helemaal nieuw. Inmiddels werken we heel goed en effectief samen. We zijn allemaal deskundig op ons eigen gebied en vertrouwen erop dat de ander goed werk aflevert.'

Een krachtig middel

'Het huisverbod is een krachtig middel om het geweld te stoppen. De tien dagen en de hulpverlening geven de rust om over de toekomst na te denken. We zien vaak dat vrouwen dan net dat zetje krijgen en in staat zijn om te beslissen: ik ga bij hem weg. Of ze besluiten aan hun problemen te werken. Met een huisverbod haal je de angel uit een gezin.'

INTERVIEW SJOERD VAN DER LUIJT

‘Zo snel mogelijk aan de slag gaan, dat helpt!’

COÖRDINATOR HUISVERBOD
STEUNPUNT HUISELIJK GEWELD.

Bij de afgifte van een huisverbod moet veel gebeuren in korte tijd. Daarom heeft het Steunpunt Huiselijk Geweld van de gemeente Den Haag de taak gekregen alle hulp en processen rondom het huisverbod te coördineren. ‘Wij plannen alle netwerkgesprekken en hulpverleningsoverleggen, verzamelen informatie en brengen na tien dagen een advies uit aan de burgemeester over het al dan niet verlengen van het huisverbod’, vertelt Sjoerd van der Luijt, coördinator huisverbod bij het Steunpunt Huiselijk Geweld.

‘Wij staan meer op afstand van het gezin dan de hulpverleners, we zijn ook niet bij de hulpverleningsgesprekken met de betrokkenen aanwezig.

Wij kunnen alle benodigde informatie over de gezinsleden opvragen in het veiligheidshuis. Zijn er al hulpverleners betrokken bij het gezin? Is er al eerder een veroordeling geweest ten aanzien van huiselijk

geweld? Wat is er bekend bij de politie, het openbaar ministerie of bij gemeentelijke instanties? Hierdoor overzien we het hele plaatje en de geweldsgeschiedenis en kunnen we goed inschatten of het opstellen van een veiligheidsplan haalbaar is. Ook tussentijds blijven we nauw contact houden met alle hulpverleners om tot een goed zorgadvies in het kader van het huisverbod te komen.’

Geweldspatroom doorbroken

Het Steunpunt Huiselijk Geweld monitort ook na afloop van het huisverbod hoe het gaat met het gezin.

‘We nemen tot een half jaar na het huisverbod een aantal keer contact op met hulpverleners en betrokkenen. Dan vragen we of de hulp van de grond is gekomen en hoe het gaat met de veiligheid.’

Opvallend is dat er in veel zaken echt dingen zijn veranderd in de gezinsdynamiek. Door de intensieve aanpak is het geweldspatroom in veel gevallen doorbroken en de situatie aanzienlijk verbeterd.’

Crisisgerichte hulp

‘Ik ben ervan overtuigd dat we die resultaten behalen doordat we zo snel na het geweldsincident aan de slag gaan. Dat werkt! Het mooie is dat de aanpak eigenlijk heel simpel is: de crisisdiensten van Bzj, het AMW en de RN gaan naar het gezin toe, inventariseren de problematiek en bieden crisisgerichte hulp.’

Zet gezinsleden in hun kracht

‘We streven ernaar om binnen tien dagen met het gezin een veiligheidsplan op te stellen samen met de andere hulpverleners en belangrijke mensen uit de omgeving van het gezin. Vroeger deden we vooral

ons best om het slachtoffer en de kinderen, bij de pleger weg te halen. Verder veranderde er niets. Nu kijken we ook heel specifiek naar ieder zijn aandeel in het ontstaan van het geweld: ‘Hoe kunnen de gezinsleden in hun kracht zetten zodat zij de situatie kunnen veranderen?’

Boven de partijen

‘Alle organisaties hebben moeten wennen aan deze gezamenlijke werkwijze. We zijn inmiddels allemaal getraind in de Signs of Safety benadering, dat maakt het een stuk makkelijker. Nu is er echt een dynamiek ontstaan waarbij alle hulpverleners niet alleen de

eigen cliënt beschermen en verdedigen, maar met elkaar boven de partijen gaan staan en kijken wat het gezin nodig heeft en wat haalbaar is.’

Goed op elkaar ingespeeld

‘De hulp bij het huisverbod is heel specifiek en vraagt bepaalde competenties. Niet iedere hulpverlener kan goed systeemgericht werken en een netwerkgesprek voorzitten, zoals de Signs of Safety benadering voorschrijft. De medewerkers van het AMW, CIT en de RN zijn goed op elkaar ingespeeld.’

INTERVIEW CHARLOTTE BECKERS

‘Het geweld moet stoppen en daar maken we een plan voor’

HULPVERLENER CRISISDIENST HUISVERBOD
ALGEMEEN MAATSCHAPPELIJK WERK

‘Als het even kan, gaan we samen met het CIT op huisbezoek. Op die manier belasten we het slachtoffer niet teveel en het is heel transparant,’ vertelt Charlotte. ‘Zo laten we zien dat we samenwerken en informatie delen. Daarnaast versterken we elkaar en vullen elkaar aan. Samen kijken we of we geen dingen vergeten of dubbel doen en we voorkomen dat we tegen elkaar worden uitgespeeld.’

Mensen willen graag hun verhaal doen

‘Wij zijn betrokken bij het opleggen van het huisverbod, vanaf de melding door de politie. Wij zijn verantwoordelijk voor zowel de achterblijver, als de uithuisgeplaatste tot de volgende werkdag. Daarna neemt de reclassering de zorg voor de uithuisgeplaatste over. De meeste mensen zijn vlak na de melding een spraakwaterval en willen heel graag hun verhaal doen. Wij krijgen dan al een aardig beeld van de situatie. Ook de politierapportage is heel belangrijk. Als daarin staat dat zij een vrouw hebben aangehouden met een dikke lip, een huilend kind en een ravage in de woonkamer, is dat je uitgangspunt. Ook als je de vrouw twee dagen later op kantoor spreekt wanneer de lip niet meer dik is en het kind weer rustig.’

Signs of Safety werkt

‘We werken volgens Signs of Safety. Dat was erg omschakelen maar ik zie dat het werkt!

Vanuit het reguliere maatschappelijk werk ben ik gewend om heel breed te kijken: er is geweld, maar er zijn bijvoorbeeld ook schulden, problemen met de burens en onverwerkte emotionele zaken. Signs of Safety dwingt ons te focussen op het geweld. Dat moet stoppen en daar gaan we een plan voor maken. De rest is ook belangrijk, maar daar zijn we nu niet voor. Ook voor de betrokkenen staat het geweld vaak een beetje op de achtergrond door andere problemen. Mensen zijn geneigd om te denken ‘Als ik het eerst maar financieel op de rit heb en de problemen met de burens zijn opgelost, dan neemt de spanning thuis ook wel af.’

Het geweld is de reden, daar praten we over

‘Door Signs of Safety zorgen we ervoor dat juist het geweld op de voorgrond staat en gespreksonderwerp

wordt: het geweld is de reden dat jullie hier zitten, dus daar gaan we over praten. We bespreken de zorgen die we hebben voor de kinderen, de achterblijver maar ook de zorgen voor de pleger. Negen van de tien plegers zijn niet ’s ochtends opgestaan met het idee: ik ga vandaag eens lekker mijn vrouw in elkaar slaan. Wij zijn heel open en duidelijk en merken dat de meeste mensen daardoor ook wel over het geweld willen praten.’

Sneller tot de kern

‘Het samenwerken vanuit dezelfde methode maakt echt een verschil. Het doel is voor alle partijen duidelijk en daardoor komen we sneller tot de kern. Ik merk wel dat alleen het volgen van training eigenlijk niet voldoende is. Het is zo’n andere manier van werken en vragen stellen. We worden nu gecoacht door mensen die er al langer mee werken en het is fijn om op die manier meer te kunnen oefenen.’

Als ouders echt geen inzicht hebben, hoe dwing je dan de veiligheid af?

‘De aanwezigheid van kinderen in een gezin kan een grote motiverende factor zijn voor ouders om hun gedrag te veranderen, maar soms is dat niet zo. Als het ouders niet uitmaakt wat het effect is van hun gedrag op de kinderen of wanneer ze zelfs inzet worden in de strijd, vind ik dat heel pijnlijk. Als ouders echt geen inzicht hebben en het niet oppakken, hebben we Bureau Jeugdzorg hard nodig. Want hoe kunnen we er dan voor zorgen dat de veiligheid van de kinderen is gewaarborgd? Dan moet je dat afdwingen en dat kan via Bureau Jeugdzorg’.

INTERVIEW RON ELDERENBOSCH

‘Kinderen krijgen er altijd een tik van!’

RECLASSERINGSWERKER, RECLASSERING NEDERLAND

INTERVIEW RON ELDERENBOSCH

De reclassering begeleidt en ondersteunt de pleger van het huiselijk geweld in de periode van het huisverbod. Reclassering is erop gericht recidive te voorkomen. Zij bespreken met de pleger wat de impact is van het geweld op de achterblijver en de kinderen. Vaak is er ook hulp nodig bij het leren omgaan met gevoelens van agressie of bij andere problemen zoals verslaving. De reclassering helpt hierbij. De medewerkers helpen ook bij praktische zaken zoals huisvesting tijdens het verbod.

‘Huiselijk geweld heeft een enorme impact op de kinderen, maar dat heeft de pleger vaak niet in de gaten. Ze denken dat kinderen niets meekrijgen van het geweld in huis als ze bijvoorbeeld boven aan het spelen zijn.’ Ron Elderenbosch draait al een tijdje mee bij de reclassering en vertelt over de inzet van het CIT bij het huisverbod.

Spanning is vaak om te snijden

‘Veel ouders denken dat kinderen niets door hebben wanneer ze niet fysiek aanwezig zijn tijdens het geweld, maar kinderen krijgen er altijd een tik van mee. Ruzie tussen ouders heeft namelijk een enorme impact op de sfeer in huis. Kinderen hebben een heel goede antenne voor subtiele veranderingen in het humeur van hun ouders en doen er alles aan om te voorkomen dat de situatie escaleert. Ik denk aan het voorbeeld van een jongen van 12. Hij wist dat zijn vader agressief kon worden als hij gedronken had. Wanneer hij voelde dat zijn vader weer wilde gaan drinken, goot hij alle flessen jenever leeg in de gootsteen.’

Het CIT kijkt naar het belang van het kind

‘Ik ben blij met de bemoeienis van Bureau Jeugdzorg. Zij trekken geen partij en staan echt voor het kind. Zij

zeggen heel duidelijk tegen ouders: het gaat ons er niet om wie er schuldig is, of wat het met jullie doet, wij kijken naar de impact van het geweld op het kind.

Vorige week gebeurde er nog iets dat mooi illustreert hoe het CIT het belang van het kind centraal zet. De vader van een kind was meerdere malen verbaal agressief geweest tegen de moeder. Toen bij een overleg moeder hun zoontje van één jaar aan hem gaf, zag de medewerker van het CIT dat het kind angstig werd en verkrampte. Hij greep meteen in en zei dat moeder het kind weer terug moest nemen omdat dit niet goed was voor het kind.’

Geen krokodillentranen

‘Mijn ervaring is dat de plegers helemaal omdraaien op het moment dat ze horen wat de impact is van het geweld op hun kinderen. Soms barsten ze zelfs in tranen uit en dat zijn echt geen krokodillentranen.

Het huisverbod duurt maximaal 28 dagen maar soms weet je dat er langer hulp nodig is.

Wij starten daarom met een pilot om plegers langer te kunnen begeleiden. BJz doet dat ook in sommige gevallen en dat hebben we van hen overgenomen.’

Stichting Bureau Jeugdzorg Haaglanden

De Horst 4

2592 HA Den Haag

Productie en copyright:

Stichting Bureaus Jeugdzorg

Haaglanden/Zuid-Holland

Tekst:

Jeanette Benschop en

Leon van Sasse van IJsselt

Vormgeving:

Studio Klootwijk

Fotografie:

Marc Blommaert, Richard Clark en

Jeanette Benschop

Druk:

Alkemade Printing

Bronnen:

Wet op de jeugdzorg (2004)

Registratie Crisis Interventie Team (CIT) BJz Haaglanden

In de schaduw van het geweld, Paul Baeten, Edith Geurts, 2002

Kinderen als getuige van huiselijk geweld, Ria Andrews, 2002

Registratie huisverbodzaken politie Haaglanden

Registratie landelijke politie

Alle tekeningen in deze brochure zijn tekeningen die door kinderen zijn gemaakt tijdens de begeleiding van het CIT.